

מעלת יו"ט של ראש השנה כשחל להיות בשבת

הגמרא בראש השנה (ט"ז) מביאה טעם לריבוי התקיעות בראש השנה, הרי כידוע אנחנו תוקעין לפני תפילת מוסף, ושוב חוזרין ותוקעין תוך כדי תפילת מוסף, ובטעם הענין אמרו שם בגמרא - "למה תוקעין כשהן יושבין ותוקעין ומריעין כשהן עומדין - כדי לערבב את השטן". ובגמ' שם אמרו "כל שנה שאין תוקעין בה בתחילתה מריעין לה בסופה" הווי אומר שיהיה חלילה באותה השנה צרות המחייבות תרועה (ע' רש"ש) מ"ט דלא איערבב שטן". ומשמע מזה שבלי פעולת השופר בתחילת השנה לערבב את השטן, עשויות לקרות צרות ח"ו במשך השנה שמחייבות תרועה, היינו צרות כאלו שמחייבות אותנו להריע על כך וכמב' במסכת תענית שבי"ד גוזרין על הציבור ומריעין. (ע' רש"ש שם)

וכשנתבונן בענין מן הראוי לברר על איזה אופן מדובר שלא תקעו בתחילת השנה? האם מדובר שהיו אנוסים, וכגון שלא היה להם שופר, או בכה"ג שהיה להם שופר ובמהלך יו"ט הראשון הוא נסדק ונפסל לתקיעה? או מדובר באופן שלא תקעו במכוון, שלא מחמת אונס, אלא ביטלו בידיים מצות עשה של תקיעת שופר? ובדברי התוספות שם מבואר הענין.

וזה לשון התוספות: "מפרש בהלכות גדולות לאו דמקלע בשבתא אלא דאיתליד אונסא". כלומר, אם לא תוקעים בגלל שר"ה חל בשבת, לא על זה אמרו שיריעו בסופה, אבל אם יאנסו ולא יתקעו, על זה אמרו בגמ' שבמשך השנה יהיו מריעין לה מחמת מחמת צרות. ובהשקפה ראשונה זה מעורר עיון, הרי קיי"ל "אונס רחמנא פטריה" א"כ מאחר והיו אנוסים מלתקוע בשופר, למה יהיו מריעין במהלך השנה מחמת אלו הצרות שמחייבות תרועה? וההסבר לכך ביאר המש"ח (ויקרא כ"ג כ"ד) שאף אם בקיום מצוות שייך לדבר על פטור אונס ועל צירוף מחשבה טובה למעשה, הרי בנדון שלנו לא מועיל הדבר, שהרי התקיעות מהוות תרופה ומזור "ונמצא החולה אם באונס לא יקח מזור ורפואה האם יתרפא?". עכ"ל. עיי"ש.

ושוב עולה התמיהה - אם כך הם פני הדברים, ובלי תקיעה בפועל לא תבוא התרופה לה אנו נזקקים, א"כ במה שונה שבת שר"ה חל בה, הרי סוף סוף אין תוקעין בה והשטן לא מתערבב ומדוע לא "יריעו בסופה" של אותה השנה? ומכיוון אחר אפשר לשאול זאת כך: אילו היו יודעים חכמים שיש סכנה של "מריעין בסופה" כאשר לא תוקעים בשבת האמנם היו גוזרים לבטל תקיעת שופר בר"ה שחל בשבת??

נקודה נוספת שיש לתת עליה את הדעת כשר"ה חל בשבת הוא ענין השינה בר"ה, כידוע שיש כאלו שנמנעים מלישון במהלך היום בר"ה, כיון שאמרו חז"ל 'מאן דדמיך בריש שתא דמיך כולא שתא' מי שישן בתחילת השנה מזלו ישן כל השנה, וכבר כתבו הפוסקים (ע' משנ"ב תקפ"ג) בשם האריז"ל שאחר חצות מותר לישון, שכבר נתעורר המלאך על ידי התפילות והתקיעות. אם ככה יש לעיין האם כשר"ה חל בשבת, שאין תוקעין בשופר, אפשר לישון אחרי חצות? או שמא מאחר שאין תוקעין בשופר אם כן לא נתעורר המלאך על ידי התקיעות, ויש להימנע מלישון במהלך היום של ראש השנה?? וראיתי בספר 'חוט שני' למרן הגרנ"ק זצ"ל, שגם כשחל ר"ה בשבת, אפשר לישון אחרי חצות, כי קדושת השבת מועלת כמו תקיעת שופר.

ובזה פתחנו פתח להבין את מה שתמהנו למעלה, אם כך הם פני הדברים, ובלי תקיעה בפועל לא תבוא התרופה לה אנו נזקקים, במה שונה שבת שר"ה חל בה, הרי סוף סוף אין תוקעין בה והשטן לא מתערבב ומדוע לא "יריעו בסופה" של אותה השנה? התשובה לזה היא, שקדושת השבת פועלת את אותה הפעולה (ואף יותר מכך) שהשופר פועל בחול, ולכן אין מריעין בסופה של אותה שנה. ומפורש הדבר גם בצל"ח בפירושו לר"ה דף כט. שבשבת אין דין ואין קטיגור והקב"ה בעצמו דן. וכיוצא בכתב החת"ס בדרשות דף שס"א טור ג') ובבני יששכר מאמר שבת אות

א' ו'. ובהמשך דברינו נבאר את המשמעות של זה, כיצד השבת פועלת ומשלמת את הענין שהשופר פועל בר"ה, אבל קודם לכן אקדים ואציין את מה שמצאתי בפירוש בענין זה בקשמונים ובאחרונים.

הנה כבר מוזכר כן בפירוש הרוקח עה"ת בפרשת אמור על הפסוק (ויקרא כ"ג, כ"ד) "דְּבַר אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בָּאֶחָד לַחֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם שַׁבָּתוֹן זִכְרוֹן תְּרוּעָה מִקְרָא־קֹדֶשׁ" שהטעם שנסמך תיבת שבתון לזכרון תרועה, ואילו בפרשת פנחס (במדבר כ"ט א') כתוב "וּבַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בָּאֶחָד לַחֹדֶשׁ מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם פֶּלִמְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ יוֹם תְּרוּעָה יִהְיֶה לָכֶם" ולא כתבה התורה תיבת שבתון סמוך ליום תרועה, כדי להורות שזכרון תרועה מתקיים בשבת, שאין תוקעין בשופר בשבת, ורק מזכירים פסוקי מלכויות ושופרות, והשבת היא אות וישראל נשמרים בה. ובאמת ששיטת הירושלמי במסכת ר"ה, שאין תוקעין בשבת מן התורה (ורק במקדש היו תוקעין) ואי"ז מטעם גזירת חכמים כמו שאמרו בתלמוד בבלי במסכת ר"ה, (ובגמ' דידן בתחילת פרק יו"ט כט: כך סברו בתחילת הסוגיא) והרוקח הביא בפירושו את שני הטעמים לכך שלא תוקעים בשופר בשבת, או מחשש שמא יעביר את השופר בר"ה, או משום ששבת אות הוא שישראל נשמרים בו.

ויש לציין כאן את דבריו של הבן איש חי בשו"ת תורה לשמה סי' ל"ז והם שופכים אור על היחס בין סיבת ביטול תקיעת השופר המופיעה בגמרא, לבין טעמים פנימיים, וז"ל הטעם דשמא יעבירו ד"א בר"ה לא אמרו רז"ל אלא בשביל לעשות טעם פשטי ונגלה לגזרתם לפני המון ישראל כדי שתתקבל גזרתם אצל כל אדם ולא תהיה גזרה שאין בה טעם אך אין זה עיקר הטעם שלהם אלא העיקר הוא מפני שהם ידעו ברוח קדשם שהתיקון הנעשה ע"י מצות אלו ביום זה הנה כאשר חל יום זה בשבת הנה הוא נעשה מאיליו מכוח קדושת השבת ואין צריך לעשותו על ידינו לכן בעבור כבוד שבת תקנו שלא לתקוע ביום זה ולא יטלו לולב להורות שהתיקון של המצות האלה הוא נעשה מאיליו ע"י קדושת השבת, אך זה הטעם הוא סוד ונסתר ולא יספיק להמון ישראל ולכן הוכרחו לעשות טעם אחר לגזרתם והוא שמא יעבירו ד"א בר"ה ומאחר שהם מוכרחים לגלות זה הטעם על כן במקדש דלא שייך זה הטעם דשמא יעביר ד"א תוקעין וכן במקום שיש סנהדרין של כ"ג שהם סנהדרין קטנה ג"כ תוקעין משום דבפני ב"ד לא שייך טעם זה ולעולם עיקר הטעם הוא משום דהתיקונים הנעשים ע"י מצוה זו הם נעשים מאליהם מכח תוספת קדושת השבת עכ"ל.

אבל כמובן שצריך להסביר כיצד מועלת קדושת השבת לפעול את פעולת השופר, ומדוע השטן לא מקטרג ביום זה כשאנו נבעת מהשופר כיון שלא תקעו בו?? ונקודה זו רציתי לבאר בדברינו להלן.

בגמרא בר"ה דף כ"ו אמרו שלדעת חכמים אין תוקעים בר"ה בשופר של פרה, כיון שאין קטיגור נעשה סניגור. והקשו בגמ' הלא הכלל של אין קטיגור נעשה סניגור שייך רק בעבודת פנים, דהיינו רק בעבודה שנעשית בקודש הקדשים, ולכן לובש הכהן גדול בגדי זהב בעבודת בית המקדש רק בעבודות חוץ ולא כשהכהן גדול נכנס לעבוד בבית קודש הקדשים, כדי לא לעורר קיטרוג של חטא העגל שנעשה ע"י זהב, וא"כ מאחר שבשופר תוקעים בחוץ ולא בבית קודש הקדשים, מדוע יש לחשוש לקטרוג? ומה שונה תקיעת שופר שנעשית בחוץ שחוששים מקטרוג, מלבישת בגדי זהב לכהן גדול בעבודות שנעשות חוץ לבית קודש הקדשים שלא חוששים לקטרוג? ומתרצת הגמ' דכיון שנעשה לזכרון כלפני ולפנים דמי. והיינו שבזמן תקיעת שופר נחשב כאילו האדם נכנס עכשיו לבית קודש הקדשים ודומה הוא לכהן גדול, ולכן לא תוקעים בשופר של פרה שאין קטיגור (השופר של פרה) נעשה סניגור, וכמו שהכהן גדול לא היה נכנס לקודש הקדשים בבגדי זהב אלא רק בבגדי לבן.

והגר"א בשלחן ערוך סימן תקפ"ד ס"ק י"ב מבאר את המנהג שנותנים עליה לתורה לבעל תוקע, כיון שהוא דומה לכהן גדול שקרא ביום כפור בתורה. תקיעת שופר חשובה כמו עבודה של כהן גדול לפני ולפנים.

וידועים הם דבריו של קדוש ישראל הגר"י סלאנטר באגרותיו שכתב כמה צריך להיות האדם חרד בעת תקיעת שופר, וז"ל - האחת גופני אשר האדם הוא וב"ב התלויים עליו בסכנה גדולה לעת דין הגדול היא עת תקיעת שופר בראש השנה, אשר האדם נזכר ונשפט על מעשיו והוא בעת הלזה נדמה לכהן גדול בעת שנכנס לבית קה"ק כמאמר חז"ל ר"ה דף כ"ו שופר בר"ה כיון דלזכרון הוא כבפנים דמי.

וכאשר כח הציור מועיל למוסר יצייר האדם בעצמו אילו היה כהן גדול והיה צריך ליכנס ביוהכ"פ לבית קה"ק היה חרד מאוד לנפשו בל יפגעהו רעה חלילה, כן יחזק אמונתו אמונת חכמים רבותינו חכמי התלמוד ז"ל אשר פסקו וחדלו שופר של פרה משום אין קטיגור נעשה סניגור, הגם שבבהמ"ק המקודש בבגדי זהב נכנסים, אכן שופר כיון דלזכרון הוא והאדם נזכר ונשפט על כל מעשיו ככהן גדול הנכנס לקה"ק דמי, והדברים כהויתן, ומאד מאד יחרד לב האדם המעמיק בדבר הנורא הלזה – עכ"ל.

נמצינו למדים שמעלת השופר שעליו אמרו בגמ' שהקב"ה עובר מכסא דין לכסא רחמים, הוא מצד היותו כלפני ולפנים, הזמן הזה הוא בדרגת קדושה של קודש הקדשים, ויתכן גם שמהסיבה הזו אין קטרוג, כיון שבמקום כה גבוה וקדוש, לפני ולפנים אין רשות למקטרג, ובמקום כזה על כל פשעים תכסה אהבה, והכל שלום ואין חטא, אבל שופר של פרה אין בכוחו לעלות ולהביא אותנו לכזה מקום נשגב, כיון שאין קטגור נעשה סניגור, וממילא יש מקום לקטרוג ליתפס.

ויש להוסיף בזה עוד נקודה, מנהגינו לתקוע על יד הבימה שקוראין שם בס"ת, וכך מבואר ברמ"א בסימן תקפ"ה א' והסיבה לכך היא כדי שזכות התורה תועיל לנו. ויתכן אולי שמונח בזה עומק נוסף, דהנה במהר"ל מבואר בכמה מקומות שקדושת קודש הקדשים היא במדרגת קדושה של אדם הראשון לפני החטא, גבוה מעל גבוה, ולגבי מתן תורה אמרו חז"ל בגמרא במסכת שבת שאבותינו שעמדו בהר סיני פסקה זוהמתם, הם חזרו למדרגת אדם הראשון לפני החטא, ועליהם נאמר "אני אמרתי אלוהים אתם", א"כ יתכן שזה מה שאנחנו מבטאים כשתוקעים על יד הבימה שקוראין בה בתורה, שזכות התורה תגן עלינו, כי ע"י החיבור לתורה הקדושה זכינו להגיע למדרגת אדם הראשון לפני החטא, ואמנם עמ"י ירד ממדרגתו ע"י חטא העגל, אבל עכשיו יש זמן עילאי שאפשר להתרומם לפני ולפנים ולהתקרב להקב"ה ע"י התקיעת שופר, ומעוררים בזה זכות התורה"ק. "אשרי העם יודעי תרועה".

והנה בכל שבת קודש, יש לנו אפשרות להתרומם ולהתעלות לדרגת קדושה של 'לפני ולפנים' ממש כקודש הקדשים, וכידוע לשון הגר"א באיגרתו על קדושת שבת שהיא קדש קדשים, ונוראות מצאנו על מעלת התפילה בשבת, שהיא מקובלת כמו תפילה בעשרת ימי תשובה, וכמש"כ הגר"א בכתביו (תיקו"ז תיקון כ"א) דאין התפילה חוזרת ריקם, ואין קיטרוג בתפילה בשבת. ובמקום כזה אין קטרוג של השטן, והכל שלום, ובזה מובן הענין שאין אנחנו חוששים בראש השנה שחל בשבת למרות שאין לנו את מעלת השופר, ולכאור' השטן לא מתערבב ע"י שופר, כיון שאין רשות קטרוג בזמן כזה, ובדרגת קודש הקדשים, לפני ולפנים, אין מקום לשטן, ואיננו צריכים את השופר שיעלה אותנו למקום כזה, כיון שהשבת בכוחה להעלות אותנו לדרגה כזו. ועכשיו נרחיב בזה ביתר ביאור.

בגמ' אמרו (סנהדרין נח:) 'גוי ששבת חייב מיתה' והטעם לזה אמרו במדרש רבה שמות (כה' יא') 'משל למלך יושב ומטרונוא (מלכה) יושבת כנגדו, העובר ביניהם חייב מיתה, וכן הוא אומר 'ביני ובין בני ישראל'. הוי אומר שהשבת היא הייחוד בין השי"ת לעם קדשו, ובשמחתם לא יתערב זר, וכמו שאנו אומרים בתפילת שבת (שחרית) 'לא נתנו לגויי הארצות ולא הנחלתו לעובדי פסילים - אלילים וגם במנוחתו לא ישכנו ערלים - כי לישראל עמך נתנו באהבה לזרע יעקב אשר בם בחרת'.

וכבר הרמב"ן כותב בפירושו לתורה (במדבר כח' ב') שאין במוספי השבת חטאת כשאר כל המוספין, מפני שכנסת ישראל בת זוגו, והכל שלום. ומתבאר בזה מה שאמרו בגמ' (שבת קיט:): אמר רב חסדא אמר מר עוקבא כל המתפלל בערב שבת ואומר ויכולו שני מלאכי השרת המלווין לו לאדם מניחין ידיהן על ראשו ואומרים לו 'וסר עוונך וחטאתך תכפר' – כיון שבשבת כנסת ישראל היא ביחס של רעיה כלפי הדוד הקב"ה, א"כ בקירבה כזו גדולה הרי שעל כל פשעים תכסה אהבה (משלי י' יב') וזהו כוונת הרמב"ן שאין במוספי שבת קרבן חטאת כי כנסת ישראל בת זוגו והכל שלום.

ובאבודרהם בפירוש התפילה של ליל שבת, פירש את הבקשה "והנחילנו ה' אלוקינו באהבה וברצון שבת קדשך" לפי שאין בשבת שעיר לחטאת אלא שני כבשים בלבד. וכוונתו למבואר לעיל, מאחר שבשבת הוא זמן ריצוי מיוחד של הדוד אל הרעיה והכל שלום, אז אנחנו מבקשים מאת ה"ת שימשיך באותו רצון גדול שיש לו כלפינו בשבת, להנחיל לנו את השבת. ושיטת רבא במסכת פסחים קיז: שבתפילה של שבת חותמים מקדש ישראל, כי ביום השבת ה' מקדש את עם ישראל, הוא הזמן של הייחוד בין השי"ת לעם ישראל.

ובזה"ק אמרו שלפני הסעודה היה אומר רבי שמעון 'אתקינו סעודתא...חדוותא דמלכא קדישא – אתקינו סעודתא דמלכא'. וכנסת ישראל שהיא המטרוניתא היא המלכה, היא מסיבה בסעודה שלו. וכבר מצינו בתיקוני זוהר (דף קמד.) בלילא דשבת איתמר 'קמתי אני לפתוח לדודי' בשבת, וכד נפיק שבת איתמר 'ודודי חמק עבר' הרי לנו כי בשבת עם ישראל שהיא הכלה הרעיה מתייחדת היא עם דודה, הם יושבים זה מול זה, בייחודם לא יתערב זר, ולכן בכניסתה של השבת פונה הרעיה אל הדוד "לכה דודי לקראת כלה" בא תהיה השושבין של הכלה – השבת שנוכל להתאחד איתה בכדי לשרות בצילך בצל הדוד שהוא הקב"ה.

ויחס של קירבה זו בין הדוד לרעיה, זוהר הוא בשבת, הן מצד הדוד כלפי הרעיה והן מצד הרעיה כלפי דודה, כבר אמרו במדרש רבה (שה"ש ה' ה') "דודי צח ואדום" צח לי בשבת ואדום לי כל ימי השבת. ומבואר בזה שהקב"ה שהוא הדוד - צח הוא לרעיה בשבת, ובמדרש שם אמרו (א' לו') שחורה אני ונאווה – שחורה אני בימות החול ונאווה אני בשבת. הפנים של כנסת ישראל בשאר ימי השבוע הם 'שחורה אני' אבל בשבת פניה של הרעיה איננה שחורות היא נאווה.

וכבר אמרו במדרש (בראשית רבה יא' ב') "ויברך אלוקים את יום השביעי" ברכו באור פניו של אדם, אינו דומה אור פניו כל ימי השבת כמו שהוא מאיר בשבת. וכל ענינה של הארת הפנים, הוא ענין של רצון, וכמו שכתב השע"ת (שער א' העיקר הט"ו) "ה' אלוקים צבאות האר פניך ונושעה" שהוא בקשה על ענין הרצון, שהשי"ת ירצה בנו.

נמצינו למדים, שיחס של קירבה ורצון בין הדוד לרעיה שזוהר הוא בשבת, הוא הן מצד הדוד כלפי הרעיה והן מצד הרעיה כלפי דודה. וזהו שאנו מבקשים והנחילנו ה' אלוקינו באהבה וברצון שבת קדשך" וכמו שצינו מהאבודרהם שמאחר ובשבת הוא זמן ריצוי מיוחד של הדוד אל הרעיה ומזה הטעם אין בו חטאת והכל שלום, אז אנחנו מבקשים מאת השי"ת שימשיך באותו רצון גדול שיש לו כלפינו בשבת, להנחיל לנו את שבת קדשו.

ומצינו ענין נשגב במנהגי האריז"ל (שער הכוונות דרושי סדר שבת, דרוש א' ענין קבלת שבת) ללבוש בשבת ארבעה בגדי לבן. ובפרי צדיק בקדושת השבת מאמר ה' ביאר את הענין בזה, שהוא כעין בגדי כהן גדול ביום הכיפורים בשעה שנכנס לקדוש הקדשים. הוי אומר, שבשבת אנחנו בדרגה של 'לפני ולפנים' ולכן ראוי ללבוש בגדי לבן כעין כהן גדול. וכבר אמרו בתיקוני זוהר (תיקון מז') ששולחן של שבת יהיה בן ארבע רגלים כעין השולחן שלמעלה שנאמר עליו "זה השולחן אשר לפני ה'" ועליו נאמר "תערוך לפני שולחן" - ורבינו מהרח"ו ז"ל בשער הכוונות (דף ע"ב) כתב שראיתי למורי ז"ל שהיה חושש ומקפיד מאוד וזהיר לאכול בשלחן של ד' רגלים, כדוגמת שולחן שבבית המקדש" והענין בזה, שבשבת השי"ת שורה בתוכנו כדוגמת "ושכנתי בתוכם" הנאמר בבנין המקדש. ולכן אמרו

בזוה"ק (תיקו"ז מז') שראוי אם יכול לכוין לסדר את שולחנו בצד צפון ונרות שבת בדרום, דומיא דשולחן של בהמ"ק, וכן כתב האר"י ז"ל בפיוט שחיבר לכבוד ליל שבת, 'אשוי לדרומא מנרתא דסתימא, ושולחן עם נהמא בצפונא ארשין'. וכידוע לשון הגר"א באיגרתו על קדושת שבת שהיא קדש קדשים.

והוא מה שאמרו בגמ' במסכת שבת קיח. אמר רב יהודה אמר רב, כל המענג את השבת נותנין לו כל משאלות ליבו, שנאמר "והתענג על ה' ויתן לך משאלות לבך" (תהילים לז' ז'). כלומר שבעת שהוא מתענג עם המלך, בזמן שיושב המלך עם המלכה בסעודה, אז המלך נותן לכלתו את משאלות ליבה גם אם היא איננה מוציאה אותם בפיה, כי במצב של קירבה כזו של 'דוד ורעיה' אז הדוד חש את הצרכים של הרעיה גם אם היא איננה מבקשת אותם בפיה. וזהו הטעם למנהג ישראל לומר שיר השירים כהכנה לכניסת שבת, שכל היחס שם בין השי"ת לישראל הוא של דוד ורעיה. בימות החול אנחנו ביחס של אב ובן / מלך ועבדים, אבל בשבת אנחנו במצב של דוד ורעיה. ולכן גם אנחנו מזמרים אשת חיל לפני הקידוש, כי יחס זה של דוד ורעיה זוהר הוא בשבת.

וכדי לקבל המחשה על גודל קדושתה של שבת, אציין כאן פירוש נורא שכתב הגרש"ד פינקוס זצ"ל (שבת מלכתא עמוד כט') על מה שאנחנו מזמרים בליל שבת "צאתכם לשלום מלאכי השלום" והוא פלא מדוע אנחנו שולחים את המלאכים לחוץ? (ואכן יש שנהגו לא לשיר את הבית הזה) ופירש הגרש"ד זצ"ל, על דרך מה שכתוב בעבודת הכהן גדול ביוהכ"פ "וכל אדם לא יהיה באהל מועד" (ויקרא ט"ז י"ז) ואמרו חז"ל (ויקרא רבה פרק כ"א יב) שאפילו אותם שכתוב בהם "ודמות פניהם פני אדם" (יחזקאל א' י') לא יהיו באהל מועד, שאפילו המלאכים אסורים לשהות במקדש באותה העת. והטעם לזה, כי אותה העת היא שעת הייחוד הגמור של ישראל וקוב"ה וזה למעלה מעולם המלאכים. וכעין זה הוא בסעודת שבת קדש, שכאשר המלאכים מלווים את האדם עד לביתו, ועומד לערוך את שולחנו, אז על המלאכים לצאת לשלום, שבסעודת הייחוד של המלך והמלכה, סעודתא דמלכא קדישא, הוא זמן לישראל וקוב"ה בלבד ואין לזר איתם. וכ"ה באוה"ח עה"פ "ביני ובין בני ישראל אות היא לעולם" (שמות ל"א י"ז) שגם המלאכים לא יושבים במסיבתנו בעולם זה עולם של שבת, כי הוא למעלה מעולם המלאכים.

ונוראות מצאנו על מעלת התפילה בשבת, שהיא מקובלת כמו תפילה בעשרת ימי תשובה, וכמש"כ הגר"א בכתביו (תיקו"ז תיקון כ"א) דאין התפילה חוזרת ריקם, ואין קיטרוג בתפילה בשבת. וראיתי שמצינים מקור לדברי הגר"א מדברי המדרש (ילקוט תהילים רמז תתע"ד) על הפסוק "כי הטה אזנו לי ובימי אקרא" בימים טובים שנתת לי 'ביום השבת ביום השבת יערכנו' 'באחד לחודש השביעי' 'בעשור לחודש השביעי' ובפי' זית רענן על המדרש, פירש שבשלשה זמנים הללו מצינו בתוה"ק שנקראו 'יום' ו'ביום השבת' – יום תרועה – יום הכיפורים – וע"ז השווים במדרש שנכללים הם במה שאמר דוד "כי הטה אזנו לי ובימי אקרא". והנה על מעלת התפילה בעשרת ימי תשובה, אמרו בגמ' (ר"ה יח.) שהוא ממה שכתוב "דרשו את ה' בהמצאו קראוהו בהיותו קרוב" (ישעיהו נה' ו') וע"ז אמרו בגמ' דאף תפילת יחיד מקובלת באלו הימים. (ויתכן לפי"ז שה"ה בשבת תפילת היחיד מקובלת) ומאחר שקוב"ה נמצא איתנו ושרוי ביננו באלו הימים, לכן התפילה מקובלת, וכמו שאמרו בתנחומא (האזינו ד') 'ששערי שמים פתוחים ואשמע תפילתכם... ששרוי בינכם', וכיוצא בזה הוא ביום השבת, מאחר שקוב"ה יושב עם המטרונא – כנסת ישראל, ומתייחד עמה ובשמחתם לא יתערב זר, א"כ התפילה בזמן רצון כזה מקובלת, וע"כ השווים במדרש את יום השבת ור"ה ויוהכ"פ, במה שאמר דוד "כי הטה אזנו לי ובימי אקרא", כי באלו הימים קוב"ה נמצא איתנו ושרוי ביננו.

ונקודה נוראה ראיתי בספר 'יערות דבש' להגר"י אייבשיץ זללה"ה, בגמרא יומא נד: אמרו אמר ריש לקיש בשעה שנכנסו נכרים להיכל ראו כרובין מעורין זה בזה, הוציאו לשוק ואמרו ישראל שברכתן ברכה וקללתן קללה יעסקו בדברים הללו, מיד הזילום, שנאמר "כל מכבדיה הזילוה כי ראו ערותה" אמר רבה בר רב שילא כאיש המעורה בלויה שלו. והראשונים שם כבר הקשו בשם הרי מגאש, הרי הכרובים היו מעורין זה בזה רק כשישראל עשו רצונם

של מקום וכמבואר בב"ב צט. אבל במצב להיפך היו הופכים פניהם, אם כן כיצד יתכן שבשעה כזו היו הכרובים מעורים זה בזה?? ויש כמה תשובות על השאלה הזו, אבל תשובתו של ה'יערות דבש' יש בה מוסר גדול לכל אחד ואחד בכל שבת ושבת. והוא עונה על שאלה זו, על פי דברי הירושלמי במסכת תענית, שחורבן בית ראשון היה בא' אב, כי בט' בתמוז הובקעה העיר, וכ"א ימים מקל שוקד, ונמצא שהחורבן היה בא' אב, כעבור 21 יום. וכבר אמרו בגמרא בעירובין שט' באב של אותה שנה היה ביום ראשון בשבוע, ולפי זה נמצא שא' באב היה בשבת קודש, ומאחר שאמרו במדרש שלעולם לא זזה שכינה מישראל בשבתות, א"כ אפילו בזמן החורבן, שכינה היתה שורה, והיו הכרובים מעורים זה בזה, כי בשבת קודש אפילו בחורבן שכינה שורה. ולכן הגויים הזילו כי ראו ערוותה.

זאת אומרת שבשבת קודש הופעת השכינה על ישראל היא בדרגה כה עליונה עד כדי שהכרובים בבית קודש הקדשים מעורים זה בזה, כמו במצב שישראל עושין רצונו של מקום.

העולה מכל הדברים הללו, בראש השנה שחל בשבת, אין אנחנו צריכים את השופר כדי ליכנס לפני ולפנים, אנחנו יכולים לזכות לכך ע"י שבת קודש שהיא קודש קדשים, (וכבר ציין האדמו"ר מסוכטשוב בספרו 'שם משמאל' את דברי ה"קדושת לוי" ע"פ הדרוש שדייק בלשון המשנה "יו"ט של ראש השנה שחל בשבת" ומדוע לא שנה התנא בלשון קצרה ר"ה שחל בשבת? ולשם מה הוסיף התנא תיבות "יום טוב"? ותירץ הקדושת לוי כי יום טוב הוא שחל ראש השנה בשבת. וכמו שצינו מדברי הבן איש חי שהתיקונים הנעשים ע"י מצוה זו של תקיעת שופר הם נעשים מאליהם מכח תוספת קדושת השבת)

ויש להוסיף בזה כי הרי אנחנו ממליכים עלינו את הקב"ה ע"י תקיעת השופר, וכמו שאמרו בגמרא בר"ה, אמרו לפני מלכויות כדי שתמליכוני עליכם ובמה? בשופר, ובשבת קודש אין צורך בתקיעת שופר כדי להמליך את הקב"ה, שהרי מעצם שמירת השבת אנחנו מפרסמים את מלכות השי"ת, שביום השביעי התעלה וישב על כסא מלכותו.

וכמובן שהחיבור לשבת הוא רק ע"י שאנחנו נשמור על פרטיה ודקדוקיה, ואז נזכה לאור השם, ויברך אלוקים את יום השביעי, ברכו באור פניו של אדם, אשרי העם יודעי תרועה, הם באור פניו יהלכון אכ"ר.

